

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 122/2016-157

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. februára 2016 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošikovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED], zastúpenej advokátom [REDACTED], ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a tiež práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 MObdo V 13/2011 z 19. marca 2015, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. júla 2015 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“,

v citáciách aj „sťažovateľ“), zastúpenej advokátom [REDACTED], [REDACTED], ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a tiež práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 MOBdo V 13/2011 z 19. marca 2015 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na základe mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) najvyšší súd ako dovolací súd napadnutým uznesením sp. zn. 1 MOBdo V 13/2011 z 19. marca 2015 zrušil rozsudok najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu sp. zn. 3 Obo 141/2007 zo 7. augusta 2008 a rozsudok Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 29 Cb 1/2000 z 1. marca 2007 v napadnutej časti a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

Sťažovateľka tvrdí, že najvyšší súd napadnutým uznesením porušil jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základné právo nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a podľa čl. 38 ods. 1 listiny a tiež právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa sťažovateľky *„porušenia uvedených ústavných a medzinárodným Dohovorom garantovaných práv sa najvyšší súd dopustil trikrát... Najvyšší súd porušil naše práva, keď vo vec rozhodujúcom senáte prišlo k opakovaným a ničím nepodloženým zmenám v jeho zložení. Najvyšší súd porušil naše práva, keď neskúmal, či žalobca mohol pred podaním podnetu na podanie mimoriadneho dovolania podať vlastné, riadne dovolanie. Najvyšší súd porušil naše práva, keď nezohľadnil, dokonca ani len nespomenul, nevysporiadal sa vo svojom rozhodnutí s najnovšou judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúcou sa prípustnosti inštitútu mimoriadneho dovolania.“*

V súvislosti s namietaným porušením základného práva na zákonného sudcu garantovaného čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru sťažovateľka v sťažnosti uvádza:

«Otázku zákonného zloženia senátu v predmetnej veci už raz ústavný súd skúmal a to v náleze III. ÚS 212/2011-140 zo dňa 18. októbra 2011. Bolo preto povinnosťou najvyššieho súdu okrem rozvrhu práce najvyššieho súdu rešpektovať aj uvedené rozhodnutie ústavného súdu. Zloženie senátu, v ktorom nakoniec najvyšší súd rozhodoval, nezodpovedá ani rozvrhu práce, ani tomuto nálezu ústavného súdu.

Z nálezu III. ÚS 212/2011-140 z 18. októbra 2011 vyplýva, že ústavný súd za správne a zákonné považoval zloženie senátu v zložení predsedu senátu JUDr. J. S., členovia senátu JUDr. A. M., JUDr. J. Z., JUDr. Z. Ď., JUDr. P. D.

Od vrátenia veci z ústavného súdu na najvyšší súd v roku 2011 nám najvyšší súd nedoručil žiadne uznesenie, oznámenie či vyrozumenie o akejkolvek zmene člena senátu či vylúčení niektorého člena senátu či o akejkolvek inej zmene v zložení senátu.

So značným prekvapením sme preto po doručení uznesenia vo veci samej zaznamenali, že na konci uznesenia napadnutého touto sťažnosťou je uvedené „JUDr. Z. Ď., predsedníčka senátu?!“. Ústavný súd totiž jasne uviedol, kto má byť predsedom senátu a kto členmi senátu. Po nahliadnutí do zoznamu pojednávani na internetovej stránke najvyššieho súdu sme zistili, že vec rozhodoval senát v zložení predsedníčka senátu JUDr. Z. Ď., členovia senátu JUDr. A. M., JUDr. J. Z., JUDr. A. P., JUDr. L. K.. Rozdiel medzi zložením vymedzeným ústavným súdom a reálnym zložením je zjavný.

Rozhodnutie ústavného súdu III. ÚS 212/2011-140 z 18. októbra 2011, ktoré sa zaoberalo správnym zložením senátu, dávalo určitý priestor najvyššiemu súdu na úvahu v zložení senátu, avšak iba v tom smere, že najvyšší súd mohol zo senátu vylúčiť JUDr. Z. Ď.. Ústavný súd totiž v náleze skonštatoval, že „všetci členovia senátu sú naďalej členmi obchodnoprávneho kolégia“ a teda môžu byť opätovne členmi senátu. Ústavnému súdu vtedy uniklo, že JUDr. Z. Ď. bola preradená do správneho kolégia a teda premisa z ktorej ústavný súd vychádzal vo vzťahu k JUDr. Ď. neplatila. Najvyšší súd preto mohol a mal vec rozhodovať bez sudkyne JUDr. Z.

Ď [REDACTED]. Paradoxne, nielenže tak najvyšší súd neurobil, ale dokonca sa JUDr. Ď [REDACTED] stala predsedníčkou senátu. Ako a kedy a prečo nie je známe. S poukazom na vyššie uvedené okolnosti sme predpokladali, že sudkyňa JUDr. Z [REDACTED] Ď [REDACTED] členkou senátu nebude, pokiaľ by sme aspoň o tom mali vedomosť, určite by sme podali námietku zaujatosti proti sudkyňi JUDr. Ď [REDACTED] vzhľadom na jej medializované vyjadrenie o tom, že generálna prokuratúra by správne mala podávať dovolania iba v prospech štátu a teda nie súkromných osôb, čím v podstate aj prejudikovala svoj vzťah k jednej strane sporu. Sudkyňa JUDr. Z [REDACTED] Ď [REDACTED] nemala byť členkou senátu, už vôbec nemala byť predsedníčkou senátu a pokiaľ by nám najvyšší súd aspoň uvedenú okolnosť oznámil, neboli by sme pozbavení práva podať námietku zaujatosti.

O „vylúčení“ predsedu senátu JUDr. J [REDACTED] S [REDACTED] zo senátu sme sa dozvedeli dodatočne po doručení rozhodnutia vo veci samej a to náhodne z tlače. Údajne mal byť vylúčený pre zaujatosť, o čom nám však takisto nebolo doručené žiadne rozhodnutie súdu, takže sme sa k tomuto nemohli ani vyjadriť. Zaujatosť mala spočívať podľa informácie zverejnenej v médiách v tom, že sudca spôsobil v konaní prietah. S takým zdôvodnením nemožno súhlasiť, pretože pokiaľ by prietah zakladal zaujatosť sudcu, nepochybne by bola vylúčená značná časť sudcov skoro vo všetkých konaniach na okresných súdoch či súdoch vyšších stupňov. Ešte prekvapujúcejšia je informácia, že o jeho vylúčení údajne rozhodovala sudkyňa JUDr. D [REDACTED] L [REDACTED], ktorá pritom predtým bola členkou senátu vo veci samej v čase vydania rozsudku 30. novembra 2011. Nie je zrejmé, ako môže rozhodovať členka senátu vo veci samej aj o vylúčení sudcu zo senátu vo veci samej a to všetko navyše bez toho, aby sme boli ako účastníci konania vyrozumení. Rovnako z médií sme zachytili informáciu, že sudkyňa JUDr. D [REDACTED] L [REDACTED] sama namietla svoju zaujatosť ako členka senátu vo veci samej, o čom sme však takisto dodnes nedostali žiadne rozhodnutie. Senát JUDr. Z [REDACTED] Ď [REDACTED] nás ako účastníka konania o ničom neinformoval, nevyrozumel. O realizovaných zmenách sme sa dozvedeli až dodatočne.

Vytvorenie senátu bolo zmätočné, neprehľadné a urýchlené. Máme pochybnosť, či vôbec bola reálne vytvorená možnosť niektorých členov senátu si naštudovať spis. Žiadame ústavný súd, aby preskúmal nielen, kedy a akým spôsobom sa stali členmi senátu JUDr. A [REDACTED] P [REDACTED] a JUDr. L [REDACTED] K [REDACTED], ale aj to, či im vôbec predsedníčka senátu JUDr. Ď [REDACTED] poskytla súdny spis na oboznámenie a či vôbec vzhľadom k časovým

reláciám ich zaradenia do senátu a termínu rozhodnutia takéto niečo bolo možné. Predpokladáme, že JUDr. K [REDACTED] sa stala členkou senátu iba niekoľko dní pred rozhodovaním o veci samej a predsedníčka senátu nedala sudkyňi vôbec k naštudovaniu spis.

Okrem nálezu ústavného súdu III. ÚS 212/2011-140 z 18. októbra 2011 najvyšší súd pri kreovaní senátu ignoroval svoj vlastný rozvrh práce, ktorý presne menuje členov dovolacieho obchodno-právneho senátu IO-V a to v nasledovnom poradí (v znení účinnom v čase rozhodovania veci samej 19. marca 2015): 1. JUDr. B [REDACTED] M [REDACTED], predsedníčka senátu 2. JUDr. J [REDACTED] Z [REDACTED], predsedníčka senátu 3. JUDr. A [REDACTED] M [REDACTED], členka/predsedníčka 4. JUDr. I [REDACTED] I [REDACTED], členka/predsedníčka 5. JUDr. D [REDACTED] L [REDACTED], členka/predsedníčka 6. JUDr. J [REDACTED] S [REDACTED], náhradný člen senátu 7. JUDr. E [REDACTED] K [REDACTED], náhradný člen senátu 8. JUDr. J [REDACTED] H [REDACTED], náhradný člen senátu 9. JUDr. L [REDACTED] P [REDACTED], náhradný člen senátu.

JUDr. M [REDACTED] a JUDr. K [REDACTED] vec rozhodovali v odvolacom konaní, boli preto v zmysle zákona z rozhodovania veci vylúčené. Avšak ostatní členovia dovolacieho obchodného senátu IO-V vylúčení neboli. Prečo vec rozhodovala JUDr. K [REDACTED] či JUDr. P [REDACTED], ktoré ani len nie sú členkami dovolacieho senátu IO-V? Podľa rozvrhu práce mali vec rozhodovať ďalší členovia či náhradní členovia senátu IO-V a to v poradí ako sú uvedení vyššie.

Navyše, podľa článku II ods. 4 rozvrhu práce najvyššieho súdu ak do senátu nie je zaradená väčšina jeho naposledy vo veci rozhodujúcich členov, vec sa prideli náhodným výberom podľa ods. 1. Poukazujeme na to, že v senáte oproti poslednému rozhodovaniu prišlo k výmene až troch členov senátu a teda väčšiny. Iba JUDr. M [REDACTED] a JUDr. P [REDACTED] zostali členkami senátu a teda vec mala byť pridelená náhodným výberom, čo by s poukazom na existenciu dvoch dovolacích senátov obchodného kolégia bolo bez problémov možné.»

Na podporu svojej argumentácie sťažovateľka poukazuje aj na nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 116/2011, v ktorom ústavný súd podľa nej rozhodoval v obdobnej veci. Podľa sťažovateľky „z uvedeného nálezu ústavného súdu jednoznačne vyplýva, že každý člen senátu musí byť vybraný náhodným výberom pomocou technických prostriedkov.

V rovnakom náleze ústavný súd vymedzil aj obsah práva na zákonného sudcu.“. Sťažovateľka zastáva názor, že „zloženie senátu najvyššieho súdu nerešpektovalo nález ústavného súdu III. ÚS 212/2011-140 zo dňa 18. októbra 2011. Zloženie senátu najvyššieho súdu nerešpektovalo rozvrh práce najvyššieho súdu. Zloženie senátu najvyššieho súdu nerešpektovalo § 3 ods. 3 zákona o súdoch a sudcoch. Navyše o uvedených okolnostiach účastník konania nebol vyrozumený.“.

V ďalšej časti sťažnosti sťažovateľka tvrdí, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 MOBdo V 13/2011 z 19. marca 2015 bolo porušené jej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru z dôvodu, že pred podaním podnetu na podanie mimoriadneho dovolania nevyčerpala všetky opravné prostriedky, ktoré jej zákon na ochranu jej práv účinne poskytuje. Sťažovateľka vo vzťahu k tejto námietke v sťažnosti konštatuje, že *„Najvyšší súd SR, ako súd dovolací (§ 10a ods. 3 OSP), po zistení, že mimoriadne dovolanie bolo podané včas predovšetkým vôbec neskúmal, či je mimoriadne dovolanie prípustné podľa § 243e OSP. Žalobca (sťažovateľka má zrejme na mysli žalovanú, pozn.) totiž nevyužil možnosť podať vlastné, riadne dovolanie, hoci tak urobiť mohol...“.*

Na podporu citovaného záveru sťažovateľka poukazuje na zjednocujúce stanovisko pléna ústavného súdu sp. zn. PLZ. ÚS 3/2015 z 18. marca 2015, v ktorom sa okrem iného uvádza: *„... rešpektujúc princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím, zohľadňujúc princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako i výnimočnosť mimoriadneho dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku podávaného generálnym prokurátorom Slovenskej republiky, je jeho prípustnosť v civilnom konaní akceptovateľná za podmienky vyčerpania všetkých zákonom dovolených riadnych ako aj mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré mal účastník konania k dispozícii a ktoré mohol účinne využiť na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov.“*

Plénum ústavného súdu si osvojilo názor I. senátu ústavného súdu vysloveného v súvislosti s vecou I. ÚS 590/2014, podľa ktorého v prípadoch upravených v § 237 O. s. p. má každý účastník konania možnosť podania riadneho dovolania. A pokiaľ nejde o takéto

závažné procesné pochybenia, je zasa uplatnenie mimoriadneho dovolania nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru...“

Podľa tvrdenia sťažovateľky jej vec „je absolútne totožná s vecou posudzovanou plénom ústavného súdu. Plénum zasadalo s poukazom na vec účastníka, v ktorej takisto najvyšší súd zasiahol na základe mimoriadneho dovolania do už právoplatne skončenej veci.“

Sťažovateľka ďalej argumentuje, že „najvyšší súd ako súd dovolací bol povinný skúmať, či mohol účastník konania dosiahnuť ochranu svojich práv a zákonom chránených záujmov inými právnymi prostriedkami pred podaním podnetu na podanie mimoriadneho dovolania. Najvyšší súd tak neurobil... Bolo povinnosťou najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora odmietnuť ako neprípustné. Pokiaľ by najvyšší súd zistil, že v konaní sa vyskytli závažné procesné vady, mal mimoriadne dovolanie odmietnuť ako neprípustné podľa § 243e O. s. p. s tým, že účastník mohol podať riadne dovolanie podľa § 237 O. s. p. Pokiaľ by najvyšší súd zistil, že v konaní sa vyskytli iba vady nepodstatné, prípadne je namietaná iba vecná stránka sporu, mal mimoriadne dovolanie odmietnuť s poukazom na jeho neprípustnosť pre hroziace porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 46 ods. 1 ústavy a európskej judikatúry týkajúcej sa zásady právnej istoty a nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí. Uvedené dôvody totiž nepostačujú na prelomenie právoplatnosti rozhodnutia a narušenie právnej istoty. Uvedené závery vyplývajú nielen z uznesenia pléna ústavného súdu, ale aj z európskej judikatúry...“

Zdôrazňujeme, že podľa nášho názoru sa v konaní pred súdom prvého stupňa a ani v konaní pred odvolacím súdom žiadne vady nevyskytli. Ani vady procesné, ani vady týkajúce sa vecnej stránky a merita veci. V mimoriadnom dovolaní nakoniec ani nie sú žiadne vážne procesné vady tvrdené. Mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora namieta v podstate nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu. Podľa judikatúry najvyššieho súdu, ústavného súdu predstavuje nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia dovolací dôvod podľa § 237 písm. f) O. s. p. a teda účastník mohol podať vlastné, riadne dovolanie...“

Namietané porušenie práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sťažovateľka odôvodňuje aj argumentáciou o nezlučiteľnosti inštitútu mimoriadneho dovolania s aktuálnou judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“). V tejto súvislosti sťažovateľka poukazuje bez hlbšej analýzy na aktuálne rozhodnutia ESLP proti Slovenskej republike z 9. júna 2015 o sťažnostiach obchodných spoločností DRAFT-OVA a. s., PSMA, spol. s r. o., a COMPCAR, s. r. o. (sťažnosti č.72493/10, č. 42533/11, č. 25132/13), ako aj ďalšie rozhodnutia ESLP, v ktorých sa mal vysloviť proti využitiu mimoriadneho dovolania aj v ďalších ňou uvedených veciach (napr. Tripon proti Rumunsku, rozsudok z 23. 9. 2008; Kutepov a Anikeenko proti Rusku, rozsudok z 25. 10. 2005; Brumarescu proti Rumunsku, rozsudok z 28. 10. 1999; Cornif proti Rumunsku, rozsudok z 11. 1. 2007; SC Masinexportimport Industrial Group SA proti Rumunsku, rozsudok z 1. 12. 2005; Asito proti Moldavsku, rozsudok z 8. 11. 2005; Stere proti Rumunsku, rozsudok z 23. 2. 2006 a ďalšie).

V rámci odôvodňovania tejto časti sťažnosti sa sťažovateľka po poukaze na označené rozhodnutia ESLP v zásade len obmedzuje na všeobecný záver, v zmysle ktorého „... je zrejmé, že uznesenie najvyššieho súdu neprípustne spochybňuje právoplatné rozhodnutie súdu. Podanie dovolania bolo výlučne na úvahe generálneho prokurátora, čo je takisto neprípustné. Najvyšší súd neoprávnene zasiahol do princípu právnej istoty. Právoplatné rozhodnutie bolo zrušené a to výlučne za účelom nového prejednávania veci, čo je zrejmé z odôvodnenia uznesenia. K zrušeniu prišlo výlučne z dôvodu iného právneho názoru žalobcu na prejednávajúcu vec.“.

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sa sťažovateľka domáha, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy a podľa čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a právo na spravodlivý proces podľa čl. ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo porušené uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. I MOBdoV/13/2011 zo dňa 19. marca 2015.“

Zároveň sťažovateľ navrhuje, aby Ústavný súd Slovenskej republiky uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. I MOBdoV/13/2011 zo dňa 19. marca 2015 zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.“

Súčasne sa sťažovateľka domáha aj úhrady trov jej právneho zastupovania v konaní pred ústavným súdom v sume 340,90 € do jedného mesiaca od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Dňa 12. novembra 2015 bolo ústavnému súdu doručené podanie sťažovateľky z 9. novembra 2015, v ktorom na podporu svojej argumentácie o porušení základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie upriamuje pozornosť ústavného súdu na zjednocujúce stanovisko občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 20. októbra 2015, podľa ktorého *„Procesná prípustnosť mimoriadneho dovolania podaného na podnet účastníka je v občianskom súdnom konaní podmienená tým, že tento účastník najprv sám neúspešne využil možnosť podať všetky zákonom dovolené riadne a mimoriadne opravné prostriedky, ktoré boli potenciálne spôsobilé privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie. Pokiaľ túto možnosť nevyužil, mimoriadne dovolanie treba odmietnuť.“*. V nadväznosti na citované sťažovateľka vo svojom podaní z 9. novembra 2015 ďalej okrem iného uvádza:

„Nakoľko účastník [REDAKOVANÉ] nevyužil v konaní procesne prípustnú možnosť dovolania v zmysle § 237 ods. 1 písm. g) OSP a § 241 ods. 2 pís. a) a c) OSP, hoci práve údajné vady konania a rozhodnutia spadajúce pod citované ustanovenia boli dôvodmi, ktorými zdôvodňoval svoje mimoriadne dovolanie generálny prokurátor, mimoriadne dovolanie, ktorému Najvyšší súd vyhovel, bolo procesne neprípustné a Najvyšší súd mal toto mimoriadne dovolanie odmietnuť. Účastník nevyužil možnosť podať dovolanie, v ktorom mohol uplatniť tie isté dovolacie dôvody, ktoré uplatnil generálny prokurátor v mimoriadnom dovolaní...“

V súvislosti s prípravou predbežného prerokovania ústavný súd prípisom zo 17. augusta 2015 požiadal najvyšší súd o vyjadrenie k sťažnosti. Predsedníčka

najvyššieho súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti z 8. septembra 2015 (KP 3/2015-51, Nobs 76/2015) doručenom ústavnému súdu 22. septembra 2015 okrem iného uvádza:

«K porušeniu práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi Najvyšší súd Slovenskej republiky uvádza: Nálezom Ústavného súdu SR z 18. októbra 2011, sp. zn. III. ÚS 212/2011-140 bol rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. novembra 2008, sp. zn. 1M Obdo V 22/2008, ktorý bol vydaný v tejto veci, zrušený a vec bola najvyššiemu súdu vrátená na ďalšie konanie so záväzným právnym názorom, že zmeny v personálnom obsadení dovolacieho senátu najvyššieho súdu prejednávajúcej predmetnú vec, zákonným pravidlám a záruke základného práva na zákonného sudcu nezodpovedajú. Keďže postup nezákonných sudcov najvyššieho súdu mal reálny vplyv na rozhodnutie vo veci, ústavný súd konštatoval, že vydaním napadnutého rozsudku najvyšší súd porušil základné právo na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy, resp. čl. 38 ods. 1 Listiny.

V zmysle citovaného záveru predsedníčka Najvyššieho súdu Slovenskej republiky po tom, ako bolo rozhodnutie dovolacieho súdu zrušené a vrátené a opätovne prejednávané na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 1M Obdo V 13/12011, vydala 29. januára 2015 opatrenie, ktorým rozhodla o personálnom obsadení dovolacieho senátu, ktorý vec prejedná a rozhodne, a to v zložení JUDr. Z. [REDAKOVANÉ] Ď. [REDAKOVANÉ] - predsedníčka senátu a členky senátu: JUDr. A. [REDAKOVANÉ] M. [REDAKOVANÉ], JUDr. J. [REDAKOVANÉ] Z. [REDAKOVANÉ], JUDr. A. [REDAKOVANÉ] P. [REDAKOVANÉ] a JUDr. I. [REDAKOVANÉ] I. [REDAKOVANÉ]. Podrobné zdôvodnenie postupu predsedníčky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je uvedené v odôvodnení tohto opatrenia...

Následne bolo vydané 6. marca 2015 ďalšie opatrenie predsedníčky Najvyššieho súdu, ktorým bola členka senátu JUDr. I. [REDAKOVANÉ] I. [REDAKOVANÉ] vymenená za JUDr. L. [REDAKOVANÉ] K. [REDAKOVANÉ], nakoľko JUDr. I. [REDAKOVANÉ] I. [REDAKOVANÉ] v minulosti na vydaní rozhodnutia v predmetnej veci participovala ako členka odvolacieho senátu, a preto v zmysle ust. § 14 ods. 2 O. s. p. z prejednávania a rozhodovania vecí v dovolacom konaní je vylúčená...

Pokiaľ ide o námietku nevyužitia opravných prostriedkov sťažovateľky a neprípustnosť mimoriadneho dovolania s poukazom na Európsku judikatúru, uvádzame nasledovné:

Podľa nášho názoru aj v prípade, pokiaľ účastník konania nevyužije možnosť podať dovolanie, nevylučuje to možnosť generálnemu prokurátorovi podať mimoriadne dovolanie

v zmysle § 243e O. s. p., v prospech čoho svedčí aj skutočnosť, že rozhodnutie o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora v prejednávanej veci bolo už na základe ústavnej sťažnosti prejednané ústavným súdom a ústavný súd túto skutočnosť akceptoval. V Náleze z 18. októbra 2011 sp. zn. III. ÚS 212/2011-140 doslova uviedol, „že v odôvodnení napadnutého rozhodnutia nielenže absentujú odpovede na relevantné právne otázky nastolené účastníkmi konania, ale ústavným súdom bola zistená aj určitá miera rozpornosti najvyšším súdom ustálených právnych záverov. Ústavný súd je toho názoru, že tak zložitý prípad po právnej, ako aj skutkovej stránke bol dovolacím súdom posúdený neprimerane zjednodušene a formalisticky“, a preto aj z tohto dôvodu zrušil rozhodnutie dovolacieho súdu a uložil mu povinnosť vec znova prejednať a rozhodnúť v intenciách ním vyslovených záverov. Dovolací súd viazaný rozhodnutím ústavného súdu preto vec znova prejednal, rozhodol a podrobnejšie sa v rozhodnutí zaoberal týmto prípadom tak po stránke skutkovej, ako aj právnej. Ak by dovolací súd postupoval odmietnutím mimoriadneho dovolania tak, ako naznačuje sťažovateľka, postupoval by v rozpore s vyššie uvedeným nálezhom ústavného súdu.

Najvyšší súd preto konštatuje, že postupom dovolacieho súdu nebolo porušené právo nebyť odňatý zákonnému sudcovi a jeho postupom ani nedošlo k porušeniu sťažovateľkou namietaných práv.»

Obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ], ktorá bola účastníčkou konania o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora vedeného najvyšším súdom pod sp. zn. 1 M Obdo V 13/2011 v procesnom postavení žalovanej (ďalej len „žalovaná“, v citáciách aj „žalovaný“), požiadala 17. septembra 2015 ústavný súd o zaslanie fotokópie sťažnosti sťažovateľky. Ústavný súd vyhovel žiadosti žalovanej a zároveň jej v súlade s § 51 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) umožnil vyjadriť sa k sťažnosti. Žalovaná sa k sťažnosti vyjadrila v podaní z 12. októbra 2015, v ktorom okrem iného uvádza:

„Žalovaný považuje Napadnuté uznesenie v celom rozsahu za správne, vydané v súlade s právnymi názormi Ústavného súdu SR vyslovenými v Náleze (nálezh)

sp. zn. III. ÚS 212/2011 z 18. októbra 2011, pozn.) rešpektujúce obsah a zmysel základných práv garantovaných Ústavou SR a Dohovorom...

Máme za to..., že vo veci Mimoriadneho dovolania rozhodol Napadnutým uznesením zákonný senát zložený v súlade s Nálezom Ústavného súdu SR zo zákonných sudcov, ktorí tvorili tento senát v čase pridelenia veci, resp. boli nahradení zákonnými sudcami, a teda určenými v súlade s ustanoveniami Rozvrhu práce Najvyššieho súdu SR na rok 2008...

Aj v prípade, keď v priebehu konania boli vydané viaceré opatrenia Najvyššieho súdu SR, ktorými došlo k zmenám v zložení zákonného senátu, podstatnými pre posúdenie dodržania základného práva na zákonného sudcu sú tie, ktoré kreovali senát rozhodujúci vo veci samej (v tomto prípade opatrenie predsedníčky Najvyššieho súdu SR č. Spr. 130/2015, Nobs 8/2015 zo dňa 29. 01. 2015 a opatrenie predsedníčky Najvyššieho súdu SR zo dňa 06. 03. 2015). Akékoľvek opatrenia, ktoré boli následne zmenené iným opatrením totiž nemohli mať vplyv na rozhodnutie vo veci samej...

Sťažovateľ v časti II. svojej Sťažnosti namieta porušenie svojho ústavného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, ktoré malo spočívať vo vyslovení prípustnosti Mimoriadneho dovolania Najvyšším súdom SR ako súdom dovolacím napriek tomu, že zo strany žalovaného nebolo podané vlastné, riadne dovolanie, teda napriek tomu, že pred podaním Mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom neboli žalovaným vyčerpané všetky opravné prostriedky voči rozsudkom napadnutým Mimoriadnym dovolaním...

Poukazujeme predovšetkým na to, že v tomto konkrétnom prípade nebolo možné dosiahnuť ochranu práv žalovaného inými právnymi prostriedkami, nakoľko dovolanie nebolo prípustné, a teda nepredstavovalo opravný prostriedok, ktorý bol žalovanému k dispozícii, a ktorý mohol účinne využiť na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov.

... Názor sťažovateľa, že pre Mimoriadne dovolanie neboli splnené podmienky prípustnosti z dôvodu nepodania dovolania žalovaným, ktorého prípustnosť v danom prípade vyvodzuje z existencie vady konania podľa § 237 písm. f) OSP, vyznieva paradoxne, nakoľko súčasne vo svojej Sťažnosti popiera existenciu akejkoľvek vady konania, vrátane vád, ktoré by mohli zakladať prípustnosť dovolania. Argumentáciu sťažovateľa preto aj v tejto časti považujeme za nekonzistentnú a vnútorne rozpornú, najmä vzhľadom

na právne zastúpenie advokátom, hraničiacu s nesplnením požiadavky na odôvodnenosť návrhu na začatie konania pred Ústavným súdom SR podľa § 20 ods. 1 Zákona o ÚS SR...

Sám sťažovateľ sa však aj napriek zastúpeniu advokátom nikdy počas konania o Mimoriadnom dovolaní neargumentoval voči prípustnosti Mimoriadneho dovolania, v Sťažnosti tvrdené nesplnenie podmienok prípustnosti nijako nenamietal a dokonca od vstupu do konania až do právoplatného skončenia veci sa nijakým spôsobom nevyjadril. Ani voči pôvodnému rozhodnutiu o Mimoriadnom dovolaní, ktorým bola rovnako vyslovená prípustnosť Mimoriadneho dovolania, sa sťažovateľ nebránil ústavnou sťažnosťou. Tvrdenia sťažovateľa sú preto podľa nášho názoru účelové...

Samotná skutočnosť, že na základe mimoriadneho dovolania môže dôjsť k zmene právoplatného rozhodnutia vydaného v občianskom súdnom konaní sama osebe neznamená rozpor s čl. 6 ods. 1 Dohovoru...

ESLP teda nevyklučuje prípustnosť zrušenia právoplatných rozhodnutí súdov vo všeobecnosti, ani in abstracto nekonštatoval neprijateľnosť inštitútu mimoriadneho dovolania, ale naopak vo viacerých ďalších svojich rozhodnutiach pripustil potrebu prielomu res iudicata s ohľadom na konkrétne okolnosti zrušovaného právoplatného rozhodnutia... I vo svetle judikatúry ESLP nie je možné považovať Napadnuté uznesenie za ústavne neakceptovateľné, nakoľko rozsudkami napadnutými Mimoriadnym dovolaním a v konaní im predchádzajúcim, došlo k takým pochybeniam, ktoré odôvodňovali zrušenie rozsudkov na podklade Mimoriadneho dovolania. Že rozsudky napadnuté Mimoriadnym dovolaním trpeli závažnými nedostatkami, indikoval aj Ústavný súd SR vo svojom náleze III. ÚS 212/2011-140 zo dňa 18. 10. 2011, ktorým bolo zrušené pôvodné rozhodnutie o Mimoriadnom dovolaní...“

II.

Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označila sťažovateľka, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07, IV. ÚS 27/2010). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (m. m. IV. ÚS 62/08).

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi zaručeného čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Podľa čl. 38 ods. 1 listiny nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu aj sudcu ustanoví zákon.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd [čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy (napr. I. ÚS 13/00, I. ÚS 49/01)].

Ústavný súd nie je vzhľadom na svoje ústavné postavenie zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmavať, či v konaní

pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo zisteného skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01). Z ústavného postavenia ústavného súdu a jeho funkcií možno vyvodiť, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecného súdu, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01).

Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodiť z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci, a preto z týchto hľadísk posudzoval ústavný súd aj sťažovateľkou napadnuté uznesenie najvyššieho súdu.

Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sa ústavný súd sústredil na posúdenie otázky, či možno považovať napadnuté uznesenie najvyššieho súdu za ústavne udržateľné a akceptovateľné z hľadiska námietok, ktoré sťažovateľka proti nemu uplatnila. Tvrdenia sťažovateľky o porušení jej základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi v okolnostiach posudzovaného prípadu sú argumentačne spojené s prípadným porušením práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže základné právo nebyť odňatý zákonnému sudcovi je v ňom implikované. Zároveň základné právo nebyť odňatý zákonnému sudcovi nachádza spoločného menovateľa v ústavou požadovanej kvalite súdnej ochrany zastrešovanej čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorého obsah tvorí základné právo na súdnu ochranu. Ústavný súd preto primárne pristúpil k preskúmaniu námietok sťažovateľky týkajúcich sa namietaného porušenia základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi.

1. K namietanému porušeniu základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a podľa čl. 38 ods. 1 listiny uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 M Obdo V 13/2011 z 19. marca 2015

Vychádzajúc z argumentácie sťažovateľky popísanej v časti I tohto nálezu, sa ústavný súd pri predbežnom prerokovaní najprv sústredil na posúdenie jej námietky, podľa ktorej napadnutým uznesením najvyššieho súdu vydaným v konaní o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 29 Cb 1/2000 z 1. marca 2007 v spojení s rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 3 Obo 141/2007 zo 7. augusta 2008 vo veci zdržania sa nekalosúťažného konania, náhrady škody a vydania bezdôvodného obohatenia a poskytnutia primeraného zadosťučinenia v napadnutom rozsahu malo dôjsť k porušeniu jej základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi garantovaného tak čl. 48 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 38 ods. 1 listiny.

Východiskom argumentácie sťažovateľky je námietka, že najvyšší súd ako dovolací súd sa neriadil záväzným právnym názorom ústavného súdu vysloveným v náleze sp. zn. III. ÚS 212/2011 z 18. októbra 2011, ktorý sa týkal zákonného zloženia senátu v predmetnej veci, keď podľa jej názoru „*vo vec rozhodujúcom senáte prišlo k opakovaným a ničím nepodloženým zmenám v jeho zložení*“. Sťažovateľka súčasne tvrdí, že zloženie senátu, v ktorom nakoniec najvyšší súd rozhodoval, „... *nerešpektovalo rozvrh práce najvyššieho súdu*“.

Ústavný súd považuje za potrebné na tomto mieste uviesť, že nálezom ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 212/2011 z 18. októbra 2011 bol zrušený rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 1 M Obdo V 22/2008 z 30. novembra 2010, ktorý bol vydaný v tejto veci, a zároveň bola vec najvyššiemu súdu vrátená na ďalšie konanie, pričom označený nález obsahoval aj záväzný právny názor, že zmeny v personálnom obsadení dovolacieho senátu najvyššieho súdu, ktorý prerokúvaval predmetnú vec, nezodpovedajú zákonným pravidlám a záruke základného práva na zákonného sudcu. V odôvodnení označeného nálezu ústavného súdu sa v tejto súvislosti uvádza, že «*o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora rozhodoval senát zložený z piatich sudcov najvyššieho súdu, konkrétne z predsedu senátu*

JUDr. J. [redacted] S. [redacted] a z členov senátu JUDr. A. [redacted] M. [redacted], JUDr. D. [redacted] L. [redacted], JUDr. A. [redacted] P. [redacted] a JUDr. K. [redacted] P. [redacted]. Ústavný súd vychádzajúc z obsahu opatrenia predsedu najvyššieho súdu č. Spr 162/2009-20 z 24. septembra 2009 zistil, že v senáte, ktorému bola vec pridelená na konanie a rozhodnutie, boli nahradené členky senátu JUDr. Z. [redacted] Ď. [redacted] a JUDr. J. [redacted] Z. [redacted] sudkyňami najvyššieho súdu JUDr. A. [redacted] P. [redacted] a JUDr. D. [redacted] L. [redacted] a súčasne bolo v časti II bode 7 určené, že veci pridelené a nevybavené do účinnosti tohto opatrenia „v senáte O-V preberie JUDr. D. [redacted] L. [redacted] od JUDr. J. [redacted] Z. [redacted] a JUDr. A. [redacted] P. [redacted] veci od JUDr. Z. [redacted] Ď. [redacted] a to aj vtedy, ak bol určený termín pojednávania na čas po nadobudnutí účinnosti tohto opatrenia“. Z opatrenia predsedu najvyššieho súdu č. Spr 101/2010-13 z 3. augusta 2010 ústavný súd zistil, že s účinnosťou od 15. októbra 2010 bol v senáte O-V v bode 2 vypustený sudca najvyššieho súdu JUDr. P. [redacted] D. [redacted] a nahradený sudkyňou najvyššieho súdu JUDr. K. [redacted] P. [redacted].

Z týchto opatrení predsedu najvyššieho súdu nie je zrejmý dôvod vykonania uvedených úprav v rozvrhu práce vyplývajúci z § 50 ods. 1 písm. d) a e) zákona o súdoch, ktorými došlo k nahradeniu zákonných sudcov inými sudcami najvyššieho súdu. Dôvody na vykonanie zmien rozvrhu práce, ktoré by bolo možné podriaďiť pod uvedené ustanovenie zákona o súdoch, neboli uvedené ani v žiadnom z vyjadrení predsedu najvyššieho súdu k sťažnosti...».

Podľa § 3 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) zákonným sudcom je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci. Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte.

Podľa § 3 ods. 4 zákona o súdoch zmenu v osobe zákonného sudcu možno vykonať len v súlade so zákonom a s rozvrhom práce.

Podľa § 50 ods. 1 zákona o súdoch na účely tohto zákona sa rozvrhom práce rozumie akt riadenia predsedu súdu, ktorým sa riadi organizácia práce súdu pri zabezpečovaní výkonu súdnictva na príslušný kalendárny rok.

Vychádzajúc z uvedených právnych noriem, argumentácie sťažovateľky, vyjadrenia predsedníčky najvyššieho súdu k sťažnosti, ako aj z pripojených dokumentov relevantných na posúdenie veci, ústavný súd zistil tieto podstatné skutočnosti relevantné pre posúdenie námietky sťažovateľky o porušení jej základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a podľa čl. 38 ods. 1 listiny:

Po tom, ako bolo rozhodnutie dovolacieho súdu z 30. novembra 2010 zrušené, vrátené a opätovne prerokúvané na najvyššom súde pod sp. zn. 1 MObdo V 13/2011 (pôvodne vec vedená pod sp. zn. 1 MObdo V 22/2008, ktorá napadla na najvyšší súd 2. decembra 2008), predsedníčka najvyššieho súdu vydala 29. januára 2015 opatrenie č. Spr 130/2015, ktorým rozhodla o personálnom obsadení dovolacieho senátu, ktorý vec prerokuje a rozhodne, a to v zložení JUDr. Z [] Ď [] - predsedníčka senátu a členky senátu: JUDr. A [] M [], JUDr. J [] Z [], JUDr. A [] P [] a JUDr. I [] I []. Personálne obsadenie dovolacieho senátu v posudzovanej veci určené označeným opatrením predsedníčky najvyššieho súdu z 29. januára 2015 je v tomto opatrení odôvodnené takto:

«Vec vedená na Najvyššom súde SR pod sp. zn. 1 MObdoV 13/2011 bola pôvodne vedená pod sp. zn. 1 MObdo V 22/2008 a napadla na Najvyšší súd SR dňa 2. decembra 2008. Senát, ktorému pripadla na rozhodnutie podľa Rozvrhu práce Najvyššieho súdu SR na rok 2008 (O-V) fungoval v zložení: 1. JUDr. J [] S [], 2. JUDr. P [] D [], 3. JUDr. M [] F [], 4. JUDr. A [] M [], 5. JUDr. J [] Z []. Náhradníci: 6. JUDr. Z [] Ď [], 7. JUDr. B [] M [], 8. JUDr. V [] P [], 9. JUDr. A [] P [].

Nálezom Ústavného súdu SR z 18. októbra 2011 bol rozsudok Najvyššieho súdu SR z 30. novembra 2008, sp. zn. 1 M ObdoV 22/2008 zrušený a vec bola Najvyššiemu súdu SR vrátená na ďalšie konanie.

Po zrušení vecí ústavným súdom je vec na najvyššom súde vedená pod sp. zn. I M ObdoV 13/2011 a (druhýkrát) napadla na Najvyšší súd SR 22. novembra 2011. V tomto čase senát Najvyššieho súdu SR v pôvodnom zložení už neexistoval, lebo:

JUDr. F. [REDAKOVANÉ] od 1. 1. 2009 skončila výkon funkcie sudcu a nadobudla nárok na starobný dôchodok, jej náhradníčkou v senáte O - V sa preto stala podľa Rozvrhu práce Najvyššieho súdu SR na rok 2008 (O - V) JUDr. Ď. [REDAKOVANÉ] (prvá náhradníčka senátu O - V).

JUDr. P. [REDAKOVANÉ] D. [REDAKOVANÉ] dňa 31. 7. 2013 skončil výkon funkcie sudcu a nadobudol nárok na starobný dôchodok, jeho náhradníčkou v senáte O - V sa preto stala podľa Rozvrhu práce Najvyššieho súdu SR na rok 2008 (O-V) JUDr. A. [REDAKOVANÉ] P. [REDAKOVANÉ] (ďalšia náhradníčka senátu O - V - uvedená pod bodom 9). Náhradníčky uvedené pod bodom 7. a 8. JUDr. B. [REDAKOVANÉ] M. [REDAKOVANÉ], JUDr. V. [REDAKOVANÉ] P. [REDAKOVANÉ], sú totiž zo zákona vylúčené z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci, keďže ide o sudkyne, ktoré predmetnú vec rozhodovali na súde nižšieho stupňa (§ 14 ods. 2 O. s. p.).

Podľa názoru Ústavného súdu ÚS vysloveného v Náleze sp. zn. III. ÚS 212/2011 z 18. októbra 2011 „Za senát zložený zo zákonných sudcov možno považovať len senát zložený zo sudcov príslušného súdu, ktorí tvorili tento senát v čase pridelenia veci. Ústavnej zásade neodňateľnosti zákonného sudcu, ktorá vyplýva zo základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, nezodpovedá prípad, ak zákonní sudcovia senátu, ktorému bola vec pridelená na prejednanie a rozhodnutie, boli zmenení bez splnenia zákonných predpokladov na vykonanie takýchto zmien neskoršie vydaným rozvrhom práce ako riadiacim aktom predsedu súdu (prípade jeho zmenami a doplneniami). K zmene v zložení senátov vo veciach už pridelených na prerokovanie a rozhodnutie by malo dochádzať zásadne len výnimočne.“

So zreteľom na názor ústavného súdu vyslovenom vo vyššie citovanom náleze, bolo treba pri určení ďalších členov senátu z Rozvrhu práce Najvyššieho súdu SR na rok 2008. Podľa článku IV. bodu 3, štvrtej časti - Kolégia a senáty NS SR všeobecných ustanovení uvedeného rozvrhu práce, osoba zástupcu v päťčlenných senátoch sa určí, pokiaľ nie je v osobitnej časti uvedené inak, nasledovne:

a/ predsedu senátu zastupuje v poradí ďalší predseda senátu uvedený v osobitnej časti rozvrhu práce;

b/v prípade, že sa päťčlenný senát nedá zložiť ani zastupovaním stálymi ani zastupovaním stálymi náhradníkmi, ďalšieho predsedu senátu alebo člena určí predseda Najvyššieho súdu SR a to prípadne aj zo sudcov iného kolégia

V predmetnej veci, potom, čo JUDr. D. [REDACTED] a JUDr. F. [REDACTED] skončili výkon sudcu a po zohľadnení skutočnosti, že JUDr. M. [REDACTED] a JUDr. P. [REDACTED] (ako náhradníčky) sú z prejednávania a rozhodovania veci vylúčené (§ 14 ods. 2 O. s. p.) v senáte O - V zostali sudcovia JUDr. S. [REDACTED], JUDr. M. [REDACTED], JUDr. Z. [REDACTED], JUD. Ď. [REDACTED] a JUDr. P. [REDACTED].

So zreteľom na skutočnosť, že JUDr. S. [REDACTED] bol uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. decembra 2014, sp. zn. 5 Ndob 19/2014 z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci vylúčený, v senáte O - V zostali sudcovia JUDr. M. [REDACTED], JUDr. Z. [REDACTED], JUDr. Ď. [REDACTED] a JUDr. P. [REDACTED].

Keďže predmetný senát nie je úplný a nedal sa zložiť ani zastupovaním stálymi náhradníkmi, ďalšieho člena a predsedu senátu určila predsedníčka Najvyššieho súdu SR v súlade s ustanovením článku IV. bodu 3, písm. b/ štvrtej časti (Kolégia a senáty NS SR všeobecných ustanovení) uvedeného rozvrhu práce (platného v čase nápadu veci na najvyšší súd) tak, že za ďalšiu členku tohto senátu určila v poradí prvú členku senátu obchodnoprávneho kolégia - JUDr. I. [REDACTED] I. [REDACTED] (siedma časť Obchodnoprávne kolégium) a za predsedníčku tohto senátu JUDr. Z. [REDACTED] Ď. [REDACTED] prvú predsedníčku senátu I O (siedma časť - Obchodnoprávne kolégium), ktorá nahradila JUDr. F. [REDACTED].

So zreteľom na to, že chýbajúceho člena senátu bolo možné určiť v zmysle rozvrhu práce, neprichádzalo do úvahy jeho určenie náhodným výberom. Preto opatrenie podpredsedníčky Najvyššieho súdu SR zo 14. augusta 2014, podľa ktorého sa bol chýbajúci člen senátu nahradený náhodným výberom, stráca účinnosť.»

Ústavný súd ďalej zistil, že opatrením predsedníčky najvyššieho súdu č. Spr 130/2015 zo 6. marca 2015 došlo k zmene opatrenia č. Spr 130/2015 z 29. januára 2015 tak, že vec vedenú najvyšším súdom pod sp. zn. 1 M Obdo V 13/2011 prerokuje a rozhodne senát v zložení: JUDr. Z. [REDACTED] Ď. [REDACTED] - predsedníčka senátu, JUDr. A. [REDACTED] M. [REDACTED] - členka senátu, JUDr. J. [REDACTED] Z. [REDACTED] - členka senátu, JUDr. A. [REDACTED] P. [REDACTED] - členka senátu a JUDr. L. [REDACTED] K. [REDACTED] - členka senátu.

V odôvodnení opatrenia predsedníčky najvyššieho súdu zo 6. marca 2015 sa uvádza, že „podľa § 14 ods. 2 O. s. p. na súde vyššieho stupňa sú vylúčení i sudcovia, ktorí rozhodovali vec na súde nižšieho stupňa, a naopak. To isté platí, ak ide o rozhodovanie o odvolaní.

Dňa 6. marca 2015 predsedníčka senátu JUDr. Z [REDAKOVANÉ] Ď [REDAKOVANÉ] oznámila, že v rámci štúdia predmetného spisu zistila, že v minulosti na vydaní rozhodnutia participovala aj sudkyňa JUDr. I [REDAKOVANÉ] I [REDAKOVANÉ]. Ide o rozhodnutie z 26. apríla 2005, sp. zn. 2 Obo 63/2005 - 883, ktoré vydal senát v zložení z predsedu JUDr. J [REDAKOVANÉ] Š [REDAKOVANÉ], a členov JUDr. A [REDAKOVANÉ] P [REDAKOVANÉ] a JUDr. I [REDAKOVANÉ] I [REDAKOVANÉ]. Menovaná členka senátu je preto v zmysle citovaného § 14 ods. 2 O. s. p. z prejednávania a rozhodovania veci vedenej pod sp. zn. 1 M Obdo V 13/2011, pôvodne vedenej pod sp. zn. 1 MObdo V 22/2008, vylúčená. Do senátu bola ustanovená JUDr. L [REDAKOVANÉ] K [REDAKOVANÉ], ktorá v zmysle rozvrhu práce Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na rok 2008 prichádza do úvahy po JUDr. I [REDAKOVANÉ].“.

V nadväznosti na už uvedené ústavný súd podčiarkuje, že spôsob pridelovania vecí podľa predmetu konania jednotlivým senátom, samosudcom, súdnym úradníkom a notárom je vykonávaný v zmysle § 50 a § 51 zákona o súdoch v súlade s rozvrhom práce príslušného súdu vydaným podľa § 52 zákona o súdoch. V nadväznosti na ústavnú a zákonnú úpravu upravuje základné právo na zákonného sudcu v podmienkach najvyššieho súdu aj rokovací poriadok najvyššieho súdu (sp. zn. Pls 1/2006), podľa ktorého (čl. 38 ods. 1) zákonným sudcom na najvyššom súde je sudca, „ktorý vykonáva funkciu sudcu a je určený rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci“ (čl. 38 ods. 1 rokovacieho poriadku najvyššieho súdu). Podľa čl. 38 ods. 2 rokovacieho poriadku najvyššieho súdu „v rámci senátu, ktorý má podľa rozvrhu práce určitú vec prejednať a rozhodnúť, je zákonným sudcom každý člen tohto senátu“. Podľa čl. 38 ods. 3 rokovacieho poriadku najvyššieho súdu „namiesto sudcu, ktorý bol v určitej veci pôvodne zákonným sudcom, ale vyskytla sa u neho skutočnosť, ktorá podľa osobitného predpisu alebo rozvrhu práce vylučuje možnosť prejednávania a rozhodnutia veci týmto sudcom, je zákonným sudcom sudca určený v súlade s ustanoveniami rozvrhu práce, ktoré upravujú postup v prípade výskytu takej

skutočnosti“. Podľa čl. 38 ods. 4 rokovacieho poriadku najvyššieho súdu „*zmenu v osobe zákonného sudcu možno vykonať len v súlade s rozvrhom práce“*.

Zákon o súdoch nevyklučuje prípady vykonania zmien v rozvrhu práce vydanom na príslušný kalendárny rok, avšak súčasne ustanovuje právny rámec tohto postupu. V okolnostiach prípadu je podstatné posúdenie dôvodu, z akého bol vydaný rozvrh práce najvyššieho súdu na rok 2008 zmenený označenými opatreniami predsedníčky najvyššieho súdu po pridelení veci na jej prerokovanie a rozhodnutie.

Ústavný súd už vo viacerých svojich doterajších rozhodnutiach vyslovil, že za zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy zásadne treba považovať toho, kto bol určený na prerokovávanie veci v súlade s rozvrhom práce súdu. Ak však nastanú okolnosti odôvodňujúce presun takto pridelenej veci (resp. agendy) na iného sudcu pre dôvody uvedené v právnom predpise, tak aj sudcov, ktorým boli veci následne pridelené, treba takisto považovať za zákonných sudcov podľa čl. 48 ods. 1 ústavy. Postup predsedu súdu ako orgánu štátnej správy súdov, ktorý je v súlade s ustanoveniami právnym predpisom, nemožno preto bez ďalšieho hodnotiť ako porušenie základného práva účastníka súdneho konania podľa čl. 48 ods. 1 ústavy (II. ÚS 87/01, II. ÚS 118/02, III. ÚS 90/02, III. ÚS 295/08, III. ÚS 277/2010).

Podľa názoru ústavného súdu súčasťou základného práva na zákonného sudcu je i zásada pridelenia súdnej agendy a určenia členov senátov na základe pravidiel obsiahnutých v rozvrhu práce. Medzi požiadavky kladené na rozvrh práce podľa čl. 48 ods. 1 ústavy patrí tiež predvídateľnosť a transparentnosť obsadenia súdu, resp. senátu vrátane zastupovania vo vzťahu k účastníkom konania.

Zo zákonného vymedzenia zákonného sudcu okrem iného vyplýva aj to, že sa zaň považuje každý člen senátu, ktorý bol rozvrhom práce, prípadne jeho dodatkami pridelený do konkrétneho senátu.

Po oboznámení sa s príslušnými ustanoveniami rozvrhu práce najvyššieho súdu (v relevantnom znení) a opatreniami predsedníčky najvyššieho súdu sp. zn. Spr 130/2015, Nobs 8/2015 z 29. januára 2015 a sp. zn. Spr 130/2015, Nobs 8/2015 zo 6. marca 2015 ústavný súd konštatuje, že z týchto opatrení zjavne vyplýva dôvod vykonania uvedených zmien v rozvrhu práce korešpondujúci ustanoveniam § 50 ods. 2 písm. c), d) a e) zákona o súdoch, ktorými došlo k nahradeniu zákonných sudcov inými sudcami najvyššieho súdu. K zmene v zložení senátu došlo na základe právnej úpravy regulujúcej organizáciu práce najvyššieho súdu. Takýto postup je zákonný, a teda aj súladný s ústavou (resp. listinou). Podľa názoru ústavného súdu zmeny v personálnom obsadení senátu najvyššieho súdu prerokúvajúceho sťažovateľkinu vec opísaným zákonným pravidlám a záruke základného práva na zákonného sudcu zodpovedali.

K námietke sťažovateľky, že nebola najvyšším súdom informovaná o zmenách v zložení zákonného senátu, ústavný súd uvádza, že žiadne ustanovenie právneho predpisu neukladá súdu povinnosť oznamovať účastníkom konania osobitne zloženie senátu či zmeny v osobe zákonného sudcu na základe zákonom predpokladaných a aprobovaných dôvodov. Naopak, účastníci konania a ich zástupcovia majú podľa § 44 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“) právo nazerať do súdneho spisu a robiť si z neho výpisy, odpisy a fotokópie, alebo požiadať súd o ich vyhotovenie. Sťažovateľka tak mala možnosť oboznámiť sa so súdnym spisom, ako aj jednotlivými opatreniami najvyššieho súdu vydanými v priebehu konania v súlade so zákonom o súdoch a rokovacím poriadkom najvyššieho súdu; toto svoje právo však sťažovateľka zjavne nevyužila.

Na základe uvedeného ústavný súd zastáva názor, že namietanými zmenami v zložení príslušného senátu najvyššieho súdu, ktorý v konečnom dôsledku rozhodoval o veci sťažovateľky, nemohlo dôjsť a ani nedošlo k porušeniu sťažovateľkou označeného základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny, a preto v tejto časti odmietol sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pri jej predbežnom prerokovaní ako zjavne neopodstatnenú.

2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu z dôvodu nepodania dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku žalovanou pred podaním podnetu na mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora

Sťažovateľka v druhej časti svojej sťažnosti namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktoré malo spočívať v tom, že najvyšší súd vyslovil v posudzovanej veci prípustnosť mimoriadneho dovolania napriek tomu, že žalovaná pred podaním podnetu na podanie mimoriadneho dovolania generálnemu prokurátorovi nepodala (riadne) dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, a teda nevyčerpala všetky opravné prostriedky voči rozsudkom, ktoré boli napadnuté mimoriadnym dovolaním generálneho prokurátora.

Uvedený právny záver odôvodňuje sťažovateľka právnym názorom, podľa ktorého prípustnosť mimoriadneho dovolania v civilnom konaní je akceptovateľná len za podmienky vyčerpania všetkých zákonom dovolených riadnych, ako aj mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré mal účastník konania k dispozícii a ktoré mohol účinne využiť na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov. Sťažovateľka v tejto súvislosti svoje tvrdenie zakladá aj odkazmi na zjednocujúce stanovisko pléna ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 3/2015 z 18. marca 2015 a na zjednocujúce stanovisko občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 20. októbra 2015.

Sťažovateľka tvrdí, že *„sa v konaní pred súdom prvého stupňa a ani v konaní pred odvolacím súdom žiadne vady nevyskytli. Ani vady procesné, ani vady týkajúce sa vecnej stránky a merita veci ... Mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora namieta v podstate nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu.“* Podľa názoru sťažovateľky nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia predstavuje dovolací dôvod podľa § 237 písm. f) OSP, a teda účastník konania mohol podať vlastné, riadne dovolanie. V tejto súvislosti sťažovateľka poukazuje na právne názory najvyššieho súdu obsiahnuté v jeho uznesení sp. zn. 4 Cdo 171/2005 z 27. apríla 2006, ako aj právne názory vyslovené

v náleze ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 226/03 z 12. mája 2004, ktoré sa týkali porovnateľných vecí.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00) všeobecný súd nemôže porušiť základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi postupy v občianskoprávnom konaní. Takýmto predpisom je zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších právnych predpisov.

Právo na súdnu ochranu sa v občianskoprávnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom vrátane dovolacích konaní. V dovolacom konaní procesné podmienky upravujú § 236 a nasl. OSP. Podmienky prípustnosti riadneho dovolania smerujúceho proti rozsudku odvolacieho súdu sú upravené v § 238 OSP. V rámci všeobecnej úpravy prípustnosti dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu sa v § 237 OSP výslovne uvádza, že dovolanie je prípustné len z dôvodov uvedených v § 237 písm. a) až písm. g) OSP. Dovolanie je prípustné aj proti uzneseniu odvolacieho súdu v prípadoch uvedených v § 239 ods. 1 a 2 OSP.

Inštitút mimoriadneho dovolania je upravený v § 243e OSP. V zmysle tohto zákonného ustanovenia ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon (§ 243f), a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnym prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie.

Mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e OSP, ak

a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237,

- b) konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- c) rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

Vychádzajúc zo svojej doterajšej judikatúry, ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania (aj konania o mimoriadnom dovolaní), patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, sústavu ktorých završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Zo subsidiárnej štruktúry systému ochrany ústavnosti ďalej vyplýva, že práve všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie práv a slobôd vyplývajúcich z ústavy alebo dohovoru (I. ÚS 4/00), preto právomoc ústavného súdu pri ochrane práva každého účastníka konania nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. II. ÚS 13/01), alebo všeobecné súdy neposkytnú ochranu označeným základným právam sťažovateľky v súlade s ústavnoprocenými princípmi, ktoré upravujú výkon ich právomoci.

Na základe uvedených právnych východísk ústavný súd v rozsahu námietky sťažovateľky týkajúcej sa prípustnosti mimoriadneho dovolania preskúmal postup najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 M Obdo V 13/2011 a jeho uznesenie z 19. marca 2015.

V uvedenom konaní najvyšší súd opätovne prerokoval a rozhodol o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora podaného najvyššiemu súdu 2. decembra 2008 proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 29 Cb 1/2000 z 1. marca 2007 a rozsudku najvyššieho súdu (ako odvolacieho súdu) sp. zn. 3 Obo 141/2007 zo 7. augusta 2008 v napadnutej časti, pôvodne vedeného najvyšším súdom pod sp. zn. 1 M Obdo V 22/2008, po tom, ako ústavný súd nálezom sp. zn. III. ÚS 212/2010 z 18. októbra 2011 v konaní o sťažnosti žalovanej

ako sťažovateľky napadnutý rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 1 M Obdo V 22/2008 z 30. novembra 2010 zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

Pre záver ústavného súdu, v dôsledku ktorého nálezom sp. zn. III. ÚS 212/2011 z 18. októbra 2011 zrušil rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 1 MObdo V 22/2008 z 30. novembra 2010 boli rozhodujúce zistenia, že žalovanej ako účastníčke súdneho konania „*sa súdna ochrana nedostala v zákonom predpokladanej kvalite, pretože vo veci neboli použité relevantné právne normy (najmä § 12 ods. 2 zákona o ochranných známkach a ustanovenia, z ktorých možno dovodiť právo žalobkyne v 1. rade na náhradu škody), resp. pri právnom posúdení niektorých podstatných otázok boli aplikované nesprávne právne normy (najmä ustanovenia Občianskeho zákonníka o vlastníckom práve na predmet duševného vlastníctva). Nielenže v odôvodnení napadnutého rozhodnutia absentujú odpovede na relevantné právne otázky nastolené účastníkmi konania (predovšetkým sťažovateľkou), ale ústavným súdom bola zistená aj určitá miera rozpornosti najvyšším súdom ustálených právnych záverov. Ústavný súd je toho názoru, že tak zložitý prípad po právnej, ako aj skutkovej stránke bol dovolacím súdom posúdený neprímerane zjednodušene a formalisticky... Prístup zvolený najvyšším súdom pri formulácii odôvodnenia dovolacieho rozsudku v sťažovateľkinej veci sa však prieči zásadám, ktoré sú kladené na ústavne konformné odôvodnenie súdnych rozhodnutí. V dôsledku odkazov na dôvody formulované dovolateľom či vyjadrenia účastníkov konania v odôvodnení rozhodnutia absentujú v konštatovaných názoroch dovolacieho súdu výstižné právne úvahy a vysvetlenia relevantných skutkových otázok...*

Po vrátení veci na ďalšie konanie bude úlohou najvyššieho súdu vec znova prerokovať, v okolnostiach prípadu sa dôsledne vyrovnáť s námietkami generálneho prokurátora formulovanými v mimoriadnom dovolaní a riadiac sa v ďalšom konaní právnymi názormi ústavného súdu vyslovenými v tomto náleze vec opätovne rozhodnúť v senáte zloženom zo zákonných sudcov, rešpektujúc obsah a zmysel všetkých základných práv, ktorých porušenie bolo ústavným súdom v doterajšom konaní zistené.“

V ďalšom konaní (po vrátení veci ústavným súdom, pozn.) najvyšší súd ako dovolací súd „*po zistení, že boli splnené podmienky na podanie mimoriadneho dovolania*

podľa § 243e O. s. p. vec preskúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p.) a súd viazaný rozsahom a dôvodmi mimoriadneho dovolania (§ 242 ods. 1 v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p.), ako aj právnym názorom ústavného súdu, vysloveným v jeho zrušujúcom rozhodnutí, jednomyseľne dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je dôvodné“.

V nadväznosti na citované ústavný súd podčiarkuje, že najvyšší súd ako dovolací súd bol vo vzťahu k relevantnej časti napadnutého uznesenia z 19. marca 2015 týkajúcej sa posúdenia prípustnosti mimoriadneho dovolania podľa § 243e OSP viazaný záväzným právnym názorom ústavného súdu, a preto bolo jeho povinnosťou zaoberať sa pri svojom (opätovnom) rozhodovaní aj touto otázkou, pričom z obsahu napadnutého uznesenia vyplýva, že najvyšší súd sa touto otázkou zaoberal a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci prípustné.

Sťažovateľka, odkazujúc na staršiu judikatúru najvyššieho súdu i ústavného súdu, zjavne v snahe argumentačne podporiť svoje tvrdenie o prípustnosti (riadneho) dovolania, a tým aj neprípustnosti mimoriadneho dovolania v posudzovanej veci v sťažnosti prezentuje právny názor, že nedostatočným odôvodnením rozhodnutia sa žalovanej ako účastníčke konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, čím bola daná prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f) OSP. Ústavný súd však zastáva názor, že uvedený právny názor bol následnou judikatúrou najvyššieho súdu, ako aj ústavného súdu a tiež právnou teóriou prekonaný.

Otázka, či nepreskúmateľnosť konania zakladá sťažovateľkou tvrdenú prípustnosť (riadneho) dovolania podľa § 237 písm. f) OSP, a teda aj neprípustnosť mimoriadneho dovolania, alebo ide len o inú vadu konania, ktorá prípustnosť dovolania nezakladá, rezonovala v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu dlhšie obdobie ako otázka zásadného právneho významu.

Podľa právneho názoru najvyššieho súdu vysloveného v uznesení sp. zn. 3 Cdo 525/2014 z 9. apríla 2015 prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia

dovoláním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f) OSP. Obdobne v rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 1 M Obdo 6/2011 z 1. júna 2014 je už tento právny názor považovaný za jeho ustálenú judikatúru (v označenom rozhodnutí sa okrem iného uvádza: „*Ustálená rozhodovacia prax Najvyššieho súdu SR považuje nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu za vadu konania, ktorá môže zakladať dôvodnosť dovolania, nie však jeho prípustnosť podľa § 237 ods. 1 OSP...*“, pozn.).

Ústavný súd už v náleze sp. zn. III. ÚS 551/2012 (posudzujúc ústavnosť uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 135/2012) uviedol, že „sa väčšinovým názorom svojich senátov priklonil k tej judikatúre najvyššieho súdu, ktorá prijala záver, že nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f) OSP, ale len tzv. inú vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. b) OSP“. Následne ústavný súd v uznesení sp. zn. IV. ÚS 196/2014 z 27. marca 2014 opätovne zaujal stanovisko k tomu, či prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovoláním napadnutého uznesenia (ne)zakladá vadu konania podľa § 237 písm. f) OSP, pričom zotrval „na opakovane vyslovenom závere (napr. IV. ÚS 481/2011, IV. ÚS 499/2011, IV. ÚS 161/2012) o ústavnej udržateľnosti názoru najvyššieho súdu, podľa ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovoláním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f) OSP“. Súlad analyzovaného právneho názoru najvyššieho súdu s ústavou vyplýva aj z uznesenia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 287/2014 zo 4. júna 2014.

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací prihliadnúť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne uvedených v § 237 OSP nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Vada tejto povahy je síce relevantným dovolacím dôvodom, ktorý možno uplatniť v procesne prípustnom dovolaní, sama osebe (i keby k nej skutočne došlo) ale prípustnosť dovolania nezakladá. Či už teda konanie, v ktorom bolo vydané napadnuté rozhodnutie, bolo, alebo nebolo postihnuté procesnou vadou v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) OSP, nejde o dôvod, ktorý by zakladal prípustnosť dovolania.

Zo znenia stanoviska pléna ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 3/2015 z 18. marca 2015, ako aj zo znenia § 243e ods. 1 OSP jednoznačne vyplýva, že aj keď prípustnosť mimoriadneho dovolania je akceptovateľná len za podmienky vyčerpania všetkých právnych prostriedkov, je v súlade s jeho účelom (spočívajúcim v odstránení nezákonnosti, ktorej sa dopustil súd v občianskom súdnom konaní, a tým aj zabezpečením ochrany účastníka pred dôsledkami nespravodlivého procesu, pozn.), aby predpokladom prípustnosti mimoriadneho dovolania boli len také právne prostriedky, ktoré sú zákonom dovolené, účastník ich má k dispozícii a predstavujú z materiálneho hľadiska efektívny prostriedok nápravy.

V posudzovanej veci sa podľa názoru ústavného súdu nedala účinná ochrana práv žalovanej dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, keďže dovolanie nebolo prípustné, a teda nepredstavovalo opravný prostriedok, ktorý bol žalovanej k dispozícii a ktorý mohla účinne využiť na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov.

Vzhľadom na uvedené nemožno podľa názoru ústavného súdu dospieť k záveru, že by napadnutým uznesením najvyššieho súdu v rozsahu námietky sťažovateľky [o prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f) OSP, a tým neprípustnosti mimoriadneho dovolania] došlo k porušeniu ňou označeného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto aj v tejto časti sťažnosť pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

3. K námietke porušenia práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 M Obdo V 13/2011 z 19. marca 2015 z dôvodu nezlučiteľnosti inštitútu mimoriadneho dovolania s aktuálnou judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva

V tretej (záverečnej) časti sťažnosti sťažovateľka po stručnej analýze niektorých rozhodnutí ESĽP konštatuje, že „(napadnuté, pozn.) *uznesenie najvyššieho súdu neprípustne spochybňuje právoplatné rozhodnutie súdu. Podanie dovolania bolo výlučne na*

úvahe generálneho prokurátora, čo je takisto neprípustné. Najvyšší súd neoprávnene zasiahol do princípu právnej istoty...“. Z argumentácie sťažovateľky sa dá vyvodiť jej právny názor o nezlučiteľnosti inštitútu mimoriadneho dovolania s princípom právnej istoty a právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý odvodzuje výlučne poukazom na niektoré aktuálne rozhodnutia ESĽP v porovnateľných právnych veciach.

Podľa názoru ústavného súdu je táto časť sťažnosti nedostatočne odôvodnená, pretože neobsahuje argumentáciu konkretizovanú na napadnuté uznesenie, s ktorou by sa dalo polemizovať, resp. oponovať jej konkrétnymi argumentmi. Ak sa sťažovateľka vo svojej argumentácii obmedzuje na skrátenejší a zjednodušený prehľad aktuálnej judikatúry ESĽP, v ktorých tento súd vyslovil právny názor o neprípustnosti prieskumu právoplatných rozhodnutí na základe mimoriadnych opravných prostriedkov a všeobecnú argumentáciu (*„Európsky súd už roky poukazuje na rozpor inštitútu mimoriadneho dovolania s dohovorom a všeobecnými právnymi zásadami, najvyšší súd však tieto rozhodnutia ostentatívne ignoruje...“*), pričom neuvádza konkrétnejšie dôvody, pre ktoré by mali byť tieto právne názory aplikovateľné aj na napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, tak je zložitá identifikovať príčinnú súvislosť medzi touto časťou argumentácie sťažovateľky, ktorá vyúsťuje do záveru o porušení jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

Vo vzťahu k tejto námietke sťažovateľky ale ústavný súd považuje za kľúčové to, že ide o námietku, ktorá predstavuje vo svojej podstate námietku nesúlady inštitútu mimoriadneho dovolania upraveného v Občianskom súdnom poriadku, ktorý je platnou súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky, s čl. 6 ods. 1 dohovoru, teda jeho nesúlady s medzinárodnou zmluvou, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, t. j. ide zjavne o námietku, o ktorej je ústavný súd oprávnený meritórne rozhodnúť len v konaní o súlade právnych predpisov podľa čl. 15 ods. 1 ústavy.

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd považuje za potrebné poukázať na právny názor vyplývajúci z jeho ustálenej judikatúry, podľa ktorého každé konanie pred ústavným súdom „... možno začať len ako samostatné konanie a len na návrh oprávnených subjektov, a preto žiadne z nich nemôže tvoriť súčasť iného druhu konania pred ústavným súdom a na základe jeho vlastného rozhodnutia. Ústavná a zákonná úprava konaní pred ústavným súdom ich preto koncipuje výlučne ako samostatné konania a nepripúšťa možnosť uskutočniť ich aj v rámci a ako súčasť iného druhu konania (konaní) pred ústavným súdom“ (II. ÚS 66/01, tiež II. ÚS 184/03, III. ÚS 184/06, IV. ÚS 314/07). Z citovaného okrem iného vyplýva, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nemôže ústavný súd uplatniť právomoc, ktorou disponuje v konaní o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 ústavy. Záver vyplývajúci z citovaného právneho názoru má nesporne aj ústavnú relevanciu, a to zvlášť v prípadoch, ak by sa v konaní, ktoré patrí v zmysle čl. 131 ods. 2 ústavy do pôsobnosti senátu ústavného súdu, mala uplatniť právomoc, ktorú ústava zveruje do pôsobnosti pléna (čl. 131 ods. 1 ústavy), čo je aj prípad sťažovateľky. Aj ústavný súd je totiž viazaný čl. 2 ods. 2 ústavy, a preto si senát ústavného súdu nemôže v rozpore s ústavnou úpravou atrahovať právomoc pléna ústavného súdu, a to ani vtedy, ak by to v okolnostiach prípadu mohlo byť v prospech ochrany základných práv a slobôd (porovnaj IV. ÚS 50/2010).

Uvedený argument už sám osebe postačuje na to, aby ústavný súd tretiu námietku sťažovateľky označil ako takú, ktorú nie je *ratione materiae* oprávnený v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy preskúmať, čo predstavuje v zmysle § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde dôvod na odmietnutie sťažnosti pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

Podľa názoru ústavného súdu je ale táto časť argumentácie sťažovateľky aj zjavne neopodstatnená, keďže z aktuálnej judikatúry ESLP nemožno vyvodit' jednoznačný záver o nezlučiteľnosti inštitútu mimoriadneho dovolania upraveného v právnom poriadku Slovenskej republiky s čl. 6 ods. 1 dohovoru. Na podporu tohto záveru ústavný súd (obdobne ako sťažovateľka bez hlbšej analýzy, pozn.) poukazuje na relevantné časti odôvodnení tých rozhodnutí ESLP smerujúcich proti Slovenskej republike, ktorými

vo všeobecnosti argumentuje sťažovateľka (ústavný súd usudzuje, že v čase podania sťažnosti sťažovateľka ešte nemusela mať k dispozícii ich text, pozn.).

V rozsudku DRAFT-OVA, a. s., proti Slovenskej republike z 9. 6. 2015 v nadväznosti na skutočnosť, že časť predmetnej sťažnosti (sťažnosť č. 72493/10) smerovala proti samotnej existencii inštitútu mimoriadneho dovolania, ESLP uviedol, že *„jeho úlohou v konaní o sťažnosti podľa čl. 34 Dohovoru je preskúmanie konkrétnej veci a nie kontrola in abstracto, teda preskúmanie vnútroštátnej právnej úpravy. Čl. 34 Dohovoru neposkytuje individuálnym osobám právny prostriedok, ktorý by mal povahu actio popularis... Pokiaľ však sťažovateľka namieta existujúci právny rámec in abstracto, táto časť sťažnosti nie je rationae personae v súlade s ustanoveniami Dohovoru a musí byť odmietnutá v súlade s čl. 35 ods. 3 a 4 Dohovoru.“*

Rovnako ako vo veci DRAFT-OVA, a. s., proti Slovenskej republike, aj vo veci COMPCAR, s. r. o., proti Slovenskej republike (rozsudok z 9. 6. 2015) ESLP v súlade so svojou ustálenou judikatúrou týkajúcou sa porušenia princípu právnej istoty spôsobeného zrušením právoplatných súdnych rozhodnutí v súkromnoprávných sporoch na základe mimoriadnych opravných prostriedkov okrem iného uviedol, že *„- odklon od tohto princípu (princípu právnej istoty, pozn.) je odôvodnený iba v prípade, keď sa vyskytnú okolnosti podstatného a naliehavého charakteru. Právomoc vyšších súdov zrušovať alebo meniť právoplatné a záväzné súdne rozhodnutia by mala byť vykonávaná na účely nápravy základných väd. Táto právomoc musí byť vykonávaná tak, aby bola v čo najvyššej možnej miere dodržaná spravodlivá rovnováha medzi záujmami jednotlivca a potrebou zabezpečiť efektívnosť súdneho systému*

- Relevantné úvahy, ktoré je potrebné v tejto súvislosti vziať do úvahy, zahrňajú najmä účinok obnovy a akéhokoľvek následného konania na individuálnu situáciu sťažovateľa, a či obnova bola na vlastnú žiadosť sťažovateľa; dôvody, pre ktoré vnútroštátne orgány zmenili rozsudok v sťažovateľovom prípade

- ... princíp právnej istoty môže byť daný bokom iba za účelom zaistenia opravy základných väd alebo justičných omylov...“

Z citovaného sa dá zjavne vyvodit', že ESLP nepovažuje inštitút mimoriadneho dovolania paušálne za nezlučiteľný s čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže zásah do princípu právnej istoty pripúšťa a považuje za súladný s čl. 6 ods. 1 dohovoru vtedy, ak je to v záujme napravenia podstatných väd napadnutého konania, resp. rozhodnutia, či justičných omylov. Aj v tomto rozhodnutí ESLP sťažnosť v časti namierenej proti inštitútu mimoriadneho dovolania *in abstracto* vyhlásil za neprijateľnú.

Z porovnateľných rozhodnutí ESLP z ostatného obdobia sa dá podľa názoru ústavného súdu vyvodit' záver, že ESLP nevyklučuje prípustnosť zrušovania právoplatných rozhodnutí súdov na základe mimoriadnych opravných prostriedkov, t. j. *in abstracto* nepovažuje inštitút mimoriadneho dovolania za neprípustný, ale naopak, vo viacerých ďalších svojich rozhodnutiach pripúšťa potrebu prielomu do *res iudicata* s ohľadom na konkrétne okolnosti zrušovaného právoplatného rozhodnutia (napr. Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z 23. 7. 2009).

V judikatúre ústavného súdu sa stabilizoval právny názor, podľa ktorého mimoriadne dovolanie predstavuje výnimku z pravidla stability súdneho rozhodnutia vyjadreného jeho právoplatnosťou. Podstatou tejto výnimky je účel mimoriadneho opravného prostriedku, ktorým je jeho výnimočné použitie s cieľom presadiť vecnú správnosť a spravodlivosť súdneho rozhodnutia v odôvodnených prípadoch. Uvedený účel môže mimoriadne dovolanie splniť iba v prípade, ak sú splnené kritériá akceptovateľnosti jeho právnej úpravy; jedným z týchto kritérií je povinnosť vyčerpať iné dostupné právne prostriedky nápravy pochybení vytykaných v mimoriadnom dovolaní. Rešpektovanie týchto kritérií je nevyhnutné z hľadiska princípov právneho štátu (čl. 1 ústavy), ako aj z hľadiska práva na súdnu ochranu (čl. 46 ústavy) a práva na spravodlivé súdne konanie v súlade s hodnotami zaručenými čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. PL. ÚS 57/99, II. ÚS 185/09, II. ÚS 280/2010, III. ÚS 35/2014).

Článok 46 ods. 1 ústavy zaručuje každému právo domáhať sa ochrany svojho práva zákonom ustanoveným postupom pred súdom alebo iným orgánom. Ústavný súd však vo svojej konštantnej judikatúre zdôrazňuje, že obsahom tohto práva je právo účastníka, aby

sa v jeho veci rozhodovalo podľa platnej a účinnej právnej normy, ktorá má základ v právnom poriadku Slovenskej republiky (m. m. IV. ÚS 77/02). Právnymi prostriedkami na presadenie požiadavky ústavnosti a zákonnosti v súdnom konaní sú okrem iného opravné prostriedky, pričom čl. 46 ods. 1 ústavy garantuje ochranu aj právu na opravný prostriedok (napr. I. ÚS 53/96), a to vrátane tých opravných prostriedkov, ktoré možno uplatniť až proti právoplatným rozhodnutiam (teda tzv. mimoriadnych opravných prostriedkov), medzi ktoré sa zaraďuje i mimoriadne dovolanie upravené v Občianskom súdnom poriadku (m. m. I. ÚS 178/08).

Na druhej strane však ústavný súd už v rozhodnutí sp. zn. PL. ÚS 43/95 označil inštitút právoplatnosti súdnych rozhodnutí za jeden zo základných prvkov právneho štátu a za zákonný výraz naplnenia jeho požiadaviek. Súčasne ústavný súd obmedzil prípustnosť zásahov do právoplatných rozhodnutí len na základe zákona a z dôvodov, ktoré sú významnejšie než je záujem štátu na právnej istote a stabilite súdnych rozhodnutí. V rozhodnutí sp. zn. PL. ÚS 38/99 ústavný súd na tomto názore zotrval a doplnil, že právnú istotu vytvorenú nezmeniteľnosťou súdnych rozhodnutí treba považovať za súčasť základného práva na súdnu ochranu. To samo osebe nevyklučuje existenciu mimoriadnych opravných prostriedkov, ktorými možno napadnúť aj právoplatné rozhodnutie všeobecného súdu a na základe ktorého môže dôjsť k zmene alebo zrušeniu takéhoto rozhodnutia. Práve naopak, jednostranná preferencia záujmu na nezmeniteľnosti a záväznosti súdneho rozhodnutia by mohla mať veľmi významné negatívne dôsledky. Vo veľkej miere by sa totiž oslabil dôvera vo vecnú správnosť a spravodlivosť rozhodovania súdov (pozri § 1 OSP). Je však úlohou zákonodarcu vymedziť rozsah rozhodnutí napadnuteľných mimoriadnymi opravnými prostriedkami a dôvody ich napadnutia, ktoré sa musia obmedziť iba na najzávažnejšie pochybenia v procese alebo v rozhodnutí (k tomu pozri PL. ÚS 57/99).

Snaha presadiť vecnú správnosť a spravodlivosť konečného meritórneho rozhodnutia vyneseneho v občianskom súdnom konaní bez ohľadu na nezmeniteľnosť a záväznosť súdneho rozhodnutia je legitímna v okamihu, keď sa v konaní alebo v rozhodnutí vyskytnú také pochybenia, ktoré sú v príkrom rozpore s ústavnými princípmi platiacimi v civilnom

procesne, pričom tieto pochybenia nie sú riešiteľné inak, než použitím mimoriadneho opravného prostriedku (stanovisko pléna ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 3/2015 z 18. marca 2015).

V nadväznosti na uvedené je nezastupiteľnou úlohou zákonodarcu (vychádzajúc z čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy) vyvážiť a zabezpečiť praktický „súzvuk“ viacerých ústavou garantovaných práv, ktoré možno vyvodit' z ustanovenia čl. 46 ods. 1 ústavy, a to práva na rozhodovanie podľa relevantnej právnej normy na jednej strane a práva na právnu istotu založenú síce (objektívne) nesprávnym, ale predsa právoplatným súdnym rozhodnutím. K najväčšiemu napätiu medzi týmito požiadavkami dochádza v dôsledku toho, že mimoriadne opravné prostriedky sú založené na tzv. kasačnom princípe. Dôsledkom kasácie je totiž na jednej strane zrušenie už raz právoplatného rozhodnutia, teda odstránenie vytvoreného stavu právnej istoty, avšak bez toho, aby bol súčasne (bezprostredne) nahradený stavom novej právnej istoty v podobe nového (konečného a právoplatného) súdneho rozhodnutia. Z ústavnej požiadavky zabezpečenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy tak pre zákonodarcu vyplýva pozitívny záväzok, aby v prípade, že zavedie tzv. kasačný systém pri rozhodovaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch, zabezpečil efektívny vplyv kasačného rozhodnutia na ďalšie konanie tak, aby mohlo čo najrýchlejšie smerovať k odstráneniu obnoveného stavu právnej neistoty takým spôsobom, aby už nebol potrebný opätovný zásah vyššieho súdu na základe ďalšieho mimoriadneho opravného prostriedku. Prostriedkami takého efektívneho vplyvu je najmä záväznosť vyslovených právnych názorov v kasačnom rozhodnutí pre súdy, ktoré majú o veci znova alebo ďalej konať.

Úloha vyvažovať záujem na správnosti (ústavnosti) súdnych rozhodnutí a nastoľovaní a zachovávaní právnej istoty zhmotnenej do právoplatných súdnych rozhodnutí patrí primárne zákonodarcovi (m. m. PL. ÚS 43/95), ktorý reguluje procesné následky vyhovenia mimoriadnemu opravnému prostriedku. Úlohou súdov, ktoré sú pri rozhodovaní v zmysle čl. 144 ods. 1 ústavy viazané zákonom, je pohybovať sa v tomto zákonnom rámci, a tým zabezpečovať právo účastníkov na súdnu ochranu „postupom ustanoveným zákonom“ v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy. Požiadavky vyslovené v citovanej

judikatúre ústavného súdu boli síce adresované v prvom rade zákonodarcovi, no podľa názoru ústavného súdu sú použiteľné a záväzné i pre všeobecný súd aplikujúci zákonné ustanovenia o mimoriadnom opravnom prostriedku. Všeobecný súd je tak povinný vykladať ustanovenia o mimoriadnych opravných prostriedkoch práve v duchu toho, čo vyjadruje „mimoriadnosť“ opravných prostriedkov, t. j. usilovať o rovnováhu medzi právnou istotou nastolenou (napadnutým) právoplatným rozhodnutím a záujmom účastníkov a v neposlednom rade aj spoločnosti na správnosti súdnych rozhodnutí a zabezpečení ústavných práv účastníkov v konaní, ktoré vydaniu rozhodnutia predchádza.

Táto požiadavka vedie k záveru, že ustanovenia o prípustnosti a dôvodnosti mimoriadneho opravného prostriedku by sa mali vykladať v zásade vždy „reštriktívne“. Uprednostňovanie reštriktívneho výkladu by totiž znamenalo priznať „v pochybnostiach“ o výklade vždy prednosť zachovaniu právnej istoty v podobe právoplatného rozhodnutia na úkor jeho správnosti (najmä zákonnosti), hoci z už podaného výkladu vyplýva, že zmyslom úpravy mimoriadnych opravných prostriedkov je práve vyrovnanie týchto ústavných požiadaviek, ktoré vyplývajú z čl. 46 ods. 1 ústavy. Úlohou všeobecného súdu je však pri výklade jednotlivých právnych noriem upravujúcich prípustnosť a dôvodnosť mimoriadneho opravného prostriedku (ako napokon pri výklade všetkých právnych noriem) vykladať ich vždy s ohľadom na účel (telos), ktorému majú podľa prejavenej a poznateľnej vôle zákonodarcu slúžiť, a v súlade so systematikou zákonodarcom vymedzených dôvodov mimoriadneho opravného prostriedku. Splnenie podmienok konania o mimoriadnom opravnom prostriedku, ako aj naplnenie určitého dovolacieho dôvodu je súd povinný vyčerpávajúco odôvodniť (m. m. II. ÚS 58/2010, tiež I. ÚS 252/05). Ďalej je súd povinný v prípade, že na základe mimoriadneho opravného prostriedku dospeje k záveru, že podmienky jeho prípustnosti a dôvodnosti sú splnené a že treba prelomiť napadnuté (právoplatné) súdne rozhodnutie, využiť dostupné procesné prostriedky na to, aby takto odstránený stav právnej istoty buď okamžite nahradil „novou“ právnou istotou v podobe nového meritórneho rozhodnutia, alebo aby nižšie súdy pre ďalšie konanie zaviazal natoľko jednoznačným právnym názorom, aby bolo v ďalšom konaní možné čo najrýchlejšie dospieť k novému (právoplatnému) rozhodnutiu, o ktorom bude možné rozumne

predpokladať, že bude v súlade s právnym názorom súdu, ktorý o mimoriadnom opravnom prostriedku rozhodoval.

Z čl. 46 ods. 1 ústavy potom možno vyvodit' právo účastníka nebyť bez splnenia zákonných predpokladov prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku vystavený účinkom pre neho nepriaznivého rozhodnutia v opravnom konaní (II. ÚS 172/03). Inými slovami, čl. 46 ods. 1 ústavy zaručuje právnú istotu vyjadrenú právoplatnosťou a nezmeniteľnosťou súdnych rozhodnutí, do ktorej nemožno zasiahnuť rozhodnutím o mimoriadnom opravnom prostriedku bez splnenia „postupu ustanoveného zákonom“, nielen ako objektívny ústavný príkaz, ale aj ako ústavne chránené verejné subjektívne (t. j. základné) právo, ktorého porušenie možno namietat' aj sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

Po preskúmaní napadnutého uznesenia a príslušnej dokumentácie ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd uvedené požiadavky na preskúmanie právoplatných rozhodnutí primerane zohľadnil aj vo veci sťažovateľky. Navyše ústavný súd zdôrazňuje, že skutočnosť, že rozsudky napadnuté mimoriadnym dovolaním trpeli závažnými nedostatkami, indikoval už ústavný súd vo svojom náleze sp. zn. III. ÚS 212/2011 z 18. októbra 2011, ktorým bolo zrušené pôvodné rozhodnutie o mimoriadnom dovolaní, pričom ústavný súd nemá v súvislosti so sťažnosťou sťažovateľky dôvod spochybňovať svojej predchádzajúce rozhodnutie. V ďalšom priebehu konania najvyšší súd viazaný záväzným právnym názorom vysloveným ústavným súdom v jeho náleze, zaoberajúc sa každou námietkou generálneho prokurátora, dospel k záveru, že *„rozhodnutie súdu prvého stupňa i odvolacieho súdu vychádza z nedostatočne a nesprávne zisteného skutkového stavu, preto podľa ustanovenia § 243b ods. 2 a 3 O. s. p. v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p. rozsudok súdu prvého stupňa, ako aj rozsudok odvolacieho súdu v ich napadnutých častiach (predmetom dovolacieho konania boli žalobou uplatnené nároky, ktorým súdy nižších stupňov vyhovel) zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.“*

Nad rámec citovaného ústavný súd predovšetkým vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľka svoje vecné výhrady proti námietkam generálneho prokurátora obsiahnutým v jeho mimoriadnym dovolaní a spôsobe, ako sa s nimi vysporiadal najvyšší súd v napadnutom uznesení, nekonkretizovala, nepovažuje za potrebné podrobiť napadnuté uznesenie hĺbkovej vecnej analýze o to viac, že táto by vo všeobecnosti nezodpovedala jeho ústavnému postaveniu a úlohám, ktoré plní pri rozhodovaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

Z argumentácie sťažovateľky obsiahnutej v tejto časti sťažnosti nijako nevyplýva, z akých konkrétnych dôvodov by malo byť napadnuté uznesenie najvyššieho súdu neakceptovateľné a neudržateľné z hľadísk záruk obsiahnutých v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z obsahu sťažnosti možno vyvodiť len paušálne spochybnenie mimoriadneho dovolania ako inštitútu *in abstracto*, čo ústavný súd považuje za nedostatočné na to, aby len na základe takejto argumentácie dospel po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie k záveru o porušení práva sťažovateľky garantovaného čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť v časti týkajúcej sa námietky nezlučiteľnosti inštitútu mimoriadneho dovolania s čl. 6 ods. 1 dohovoru z dôvodu nedostatku svojej právomoci, ako aj z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky uvedenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. februára 2016